

Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Büyük Ebeveynleri Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

Serap DEMİRİZ¹, Fatma ARPACI²

Geliş Tarihi

12.02.2016

Kabul Tarihi

06.04.2016

Öz

Aile sisteminin önemli üyelerinden büyük ebeveynlerin, çocukların gelişim sürecinde kritik bir dönem olan okul öncesi yıllarda önemli bir yeri vardır. Okul öncesi dönem çocuklarının büyük ebeveynleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile planlanan araştırma, Ankara’da okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden rastgele belirlenen 5-6 yaş arası 175 çocuk ile yürütülmüştür. Veriler çocukların büyük ebeveynleri hakkındaki görüşlerini belirleme formunun yüz yüze uygulanmasıyla elde edilmiştir. Yüzde değerleri verilerek, X² testi ile analiz edilmiştir. Çocukların %46,9’u kız çocuğu olup, %77,1’inin ailesi geniş ailedir. Çocukların büyük ebeveynleri ile sık görüştüğü belirlenmiştir. Çocukların cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı fark olmamakla beraber, çoğunluğunun büyük ebeveynlerinin yürüyüşünü, giyimlerini, tenlerini, kokularını ve konuşmalarını beğendikleri belirlenmiştir. Banyo yapma etkinliğinde kızların %47,6’sının, erkeklerin %28,0’inin büyükannelerini tercih ettiği, kız ve erkek çocukların tercihleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($x^2=10.279$, $p<0.05$). Büyük ebeveynler çocuklara dokunduğunda kızların %97,6’sının, erkeklerin %89,2’sinin kendilerini mutlu hissettiği, büyük ebeveynlerin çocuklara dokunmasının cinsiyete göre anlamlı olduğu bulunmuştur ($x^2=4.716$, $p<0.05$). Büyük ebeveynlerin çocuğa sarılıp ilgilenmesi, gezmeye çıkmaları, ona hediye vermeleri durumunda çocuklar kendilerini mutlu hissetmektedir. Çocuklar büyük ebeveynlerinden ayrı kaldıklarında, onlara kızdığında, başka kişilerle ilgilendiklerinde kendilerini mutsuz hissetmektedir. Çocuk büyük ebeveyni ile birlikte olduğunda, çocuğa güvenli bir ortam sağlanmış olur. Büyük ebeveynler çocuk için bir model oluşturur, onunla keyifli zaman geçirir, yaşanan paylaşımlar çocuğun gelişimi ve eğitimi için destek sağlamada önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk, Büyük Ebeveyn, Aile, Beğeni, Hisler.

¹Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara-TÜRKİYE
E-posta: demiriz.serap@gmail.com

²Gazi Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı Bakımı Bölümü, Ankara-TÜRKİYE
E-posta: arpacif@gazi.edu.tr

A Study into the Views of the Preschool Children over their Grandparents

Serap DEMİRİZ, Fatma ARPACI

Received Date	12.02.2016	Accepted Date	06.04.2016
---------------	------------	---------------	------------

Abstract

Grandparents, one of the significant members of family system, have an important place in the earlier preschool years, which is a critical period in the development process of children. The current study that was designed in order to investigate the views of preschool children over their grandparents was carried out with 175 children at the age of 5-6 determined randomly among those attending to a preschool education institution in Ankara. The data was gathered through the application of a face-to-face form in determining the views of the children over their grandparents. By giving percentage values, it was analysed through X^2 test. Of the children, 46,9% were girls and 77,1% had a large family. It was determined that children frequently talked to their grandparents. Even though there was not a statistically significant difference in terms of the gender of the children, majority of the children expressed that they liked the walking, clothes, skins, smells and speaking of their grandparents. In the activity of having a bath, 47,6% of the girls and 28,0% of the boys preferred their grandparents and no significant significance was found between the choices of boys and girls ($x^2=10.279$, $p<0.05$). It was found that when the grandparents touched them, 97,6% of the girls and 89,2% of the boys felt happy and that grandparents' touching to their grandchildren was significant in terms of gender ($x^2=4.716$, $p<0.05$). In the cases of their hugging and paying attention to them, going for a walk, giving them a present, and the children felt themselves happy. When children stayed away from them, when they got angry with them and when they were interested in with others, they felt unhappy. When the children are together with their grandparents, their grandparents provide them with a secure environment. Grandparents form a model for the children. They spend enjoyable time with them. The sharing experienced is of importance in supporting them for their development and education.

Keywords: Child, Grandparent, Family, Fancy, Emotions.

Giriş

Yaşamın ilk altı yılını kapsayan okulöncesi dönem, çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel ve dil gelişim alanlarında olduğu gibi sosyal gelişim alanında da hızlı gelişmelerin olduğu bir dönemdir. Bu dönemde, çocuğun her yönüyle en iyi şekilde yetişmesinde en büyük görev aileye düşmektedir. Aile, yetişkinlerin ve çocukların etkileşimde buldukları ve birbirlerini etkiledikleri, etkileşim üzerine kurulu bir birimdir (Akçay, 2011:126). Kuşaklar arası ilişkiler içinde; ebeveyn ile çocukların, ebeveyn ile büyük anne/baba, büyük anne/baba ile torunları arasındaki ilişkiler yer alır. Büyük ebeveyn ailesiyle ve yakınlarıyla daha fazla ilişki kurmak ister ve ailesi yaşamının odağı olur. Kuşaklar arası ilişkiler içerisinde yaşlılar büyükanne, büyükbaba rolüne bürünürler. Torun sahibi olmak büyükanne ve büyükbaba için üçüncü çocuklaşmayı yaşamaya bir fırsattır. Bunlardan birincisi kendi gerçek çocuklukları, ikincisi kendi çocukları olduğunda yeniden çocuklaşmak ve üçüncüsü de torunlarıyla çocuklaşma fırsatını yakalamaktır (Yenilmez, 2012:24).

Büyük ebeveynlerin rolü, ebeveynlerin rolü kadar açık değildir. Onların rolü yetişkin çocukları ve torunlarıyla olan ilişkilerine göre değişir. Büyük anne/babaların en pasif rolü, aile içindeki rolüdür. Ailede bulunarak ailenin sürekliliğini canlı tutarlar ve ailede bulunan genç kuşaklara güven verirler. Ailenin kriz dönemlerinde aile bireylerinin problemlerini çözmeye yardımcı bir rol üstlenirler. Ailenin ideallerini, ahlaki değerlerini biçimlendirmelerinde etkin rol oynarlar. Torunlar ile ebeveynler arasındaki çatışmada gerginliği azaltıcı bir rol oynarlar. Büyük anne/babaların en önemli rollerinden biri de torun bacaklığıdır. Büyük ebeveynler, yetişkin çocuklarından bakım almaktan çok torunlarına bakarak onlara destek olurlar (Canatan, 2008:86-87).

Kornhaber (1996), büyükanne ve büyükbabalık rollerini dört başlık altında incelemiştir:

- Sosyal ve Sembolik Rol: Bu rolde büyükanne ve büyükbabalar, çocukları geçmişe götüren canlı zaman makineleri gibidirler. Ailenin geçmişi ile ilgili torunlarına ilgili bilgiler verirler.
- İşlevsel Rol: Bu rol, torunla olan etkileşim düzeyi arttıkça gelişen büyükanne ve büyükbabalık rolüdür. Burada büyükanne ve büyükbabalar torunlara günlük yaşamda yemek pişirme, tamir, şarkı söyleme gibi çeşitli becerileri öğreten birer öğretmen gibidir.
- Duygusal Rol: Burada, büyükanne ve büyükbabalar "torunlarla birlikte olma ve onların her an büyümesine şahit olma" ve "torunlar tarafından sevilme, kucaklanma ve öpülme" isteyerek duygusal bir rol üstlenmektedirler.

- Ruhsal Rol:Gülümsemeler, birlikte geçirilen hoşça vakitler karşılıklı olarak ruhsal doyum sağlar (Kornhaber, 1996 Akt., Yenilmez, 2012:24).

Ülkemizde geleneksel geniş aile yerini anne, baba ve çocuktan oluşan çekirdek aileye bırakmaya başladıysa da, hâlâ yer yer büyüklerin otoritesine dayalı geniş aile anlayışı geçerliliğini korumaktadır. Büyükanne ve büyükbabalar; torunları ve onların anne ve babası arasında önemli sorunlar çıktığında çocuğun davranışlarını yönlendirme hakkının yalnız anne ve babada olduğunu bilmelidirler (Yenilmez, 2012:24).

Yapılan bir araştırmaya göre büyük ebeveynlerin yetişkin çocuklarıyla ilişkilerini büyük ölçüde sürdürdükleri görülmektedir. Büyük ebeveynlerin yetişkin çocuklarıyla ilişkilerinde, ikamet ettikleri yerler arasındaki mesafe farkı görüşmenin sıklığını ve miktarını belirleyen bir etkidir. Büyük ebeveynlerin çoğu yetişkin çocuklarına yakın yerlerde yaşarlar ve onlarla en az haftada bir kez görüşürler. Büyük ebeveynlerin çocuklarına duyduğu yakınlık hissi çocuklarının kendilerine karşı duyduğu yakınlık hissinden daha fazladır (Canatan, 2008:85).

Yetişkin çocuklar ve torunlarla kurulan ilişkilerde, görüşmenin sıklığından çok, duygusal yakınlık önem taşır. Özellikle büyükanneler ve büyükbabalar ile torunlar arasındaki ilişkilerde söz konusu duygusal yakınlık büyük rol oynar. Büyük ebeveynler torunlarıyla ilişki kurmaktan yeni düşünceler öğrenme, duygu alış veriş, kişiliğin zenginleşmesi gibi birçok şey kazanırlar. Büyük ebeveynin torunlarıyla etkileşimlerine ilişkin tutumları gurur duyma, görev duygusu, hoşlanma ve zevk almayı yansıtır (Akçay, 2011:126-127). Büyük ebeveynlerin torunlarına olan yaklaşımının, ileriki yıllarda çocukların yaşamlarında olumlu etkiler yapacağı bilinmelidir. Büyük ebeveynleri tarafından bakılan, yetiştirmesine yardımcı olunan torunlar, büyüdüklerinde büyükanne ve büyükbabalarıyla daha iyi ilişki kurabilmektedirler (Akin, 2006:69). Büyük ebeveynlerin torunlarıyla etkileşiminin içeriğinde; uzun ve kısa süreli ziyaretler, armağan alış veriş, mektup, telefon ve diğer iletişim alış veriş, gençlerin gelişmesini ve başlarından geçen olayları izleme, büyüklerin bilgeliğini paylaşma gibi etkinlikler bulunmaktadır (Akçay, 2011:128).

Çocukların büyük ebeveynleri ile etkileşime girmelerinin büyük ebeveyn torun ilişkisinin fark edilmesi, nesiller arası aile bağlarının önemi üzerinde daha çok durulması, çocukların refahı üzerinde çocuğun büyük ebeveynlere karşı duyduğu yakınlık, bağlılık ve olumlu algılarının önemli etkisinin olması, büyük ebeveynlere karşı duyulan bağlılık ve yakınlığın genç çocuklar

ve yetişkinler arasındaki anlaşmazlıkların azaltılmasında etken bir faktör olması gibi yararlarının olduğu görülmektedir (Hazer, 2012:125).

Kalliopuska (1994) torun büyük ebeveyn ilişkisinde, büyük ebeveynin toruna sevgi ya da etkileşim, bakım, moral değerleri korunma, yakınlık, güven ve destek verdiği buna karşılık torunun büyük ebeveyn ile olan ilişkisinden öğretici, bilişsel olarak yararlandığını ifade etmiştir. Torunun büyük ebeveynine bir yaşam deneyimi, gelecek için umut sağlama, kendilerine yakın hissetme, yaşama tutkusu verme, yaşama ruhu kazandırma, yaşama eğlencesi ve sevgisi verdiğini belirtmektedir. Keeling (2012) Yeni Zelanda'nın kırsal kesiminde 11-13 yaş grubu çocukların büyük ebeveynlerine bakış açılarını incelediği çalışmada, çocukların büyük ebeveynleri ile her gün ya da haftada bir görüştüğü, üçte birinin düzenli olarak aktiviteler yaptığı, beşte birinin büyük ebeveyni ile arasında özel bir ilişki olduğunu ifade ettiklerini saptamıştır. Ceylan (2013) erken çocukluk döneminin insan yaşamının diğer dönemlerinin temellerini oluşturduğunu, insan hayatında yaşlılığın nasıl gelişim döneminin son basamağı ise, erken çocukluk döneminin ilk basamağı olduğunu, bu nedenle yaşlılık ve çocukluğun insan yaşamında iki özel dönem olduğunu ifade etmiştir. Erken yaşlarda diğer deyişle okul öncesi dönemde oluşturulacak olumlu bakış açısının çocuğun tüm hayatı boyunca etkili olacağını belirtmiştir. Arpacı ve Bekar'ın (2013) büyük ebeveynleri ile birlikte yaşayan çocukların, büyük ebeveynleri ile etkileşimlerine ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmada kız çocuklarının büyük ebeveynleri ile etkileşimlerinin erkeklere göre daha olumlu olduğunu bulgusuna ulaşılmıştır. Özyürek vd., (2013) okul öncesi öğretmenlerinin ailedeki büyükanne ve büyükbaba gibi yaşlı bireylerin ebeveyn tutumları ve çocuk davranışları üzerinde olumlu ya da olumsuz etkileri olduğunu bulmuşlardır. Yaşlı bireylerin çocuk bakımı konusunda en güvenilir bireyler olmalarına rağmen anne babaların kurallarını hiçe sayma ve çocuklara karşı aşırı hoşgörülü davranma gibi tutumları nedeniyle çocukların davranışları üzerinde olumsuz etkileri olduğunu belirtmişlerdir.

Çocukların büyük ebeveynleriyle etkileşime girmelerinin; kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasında, büyük ebeveynlerin deneyimlerini torunları ile paylaşımlarında, çocukların farklı yaş gruplarındaki bireylerin fiziksel özelliklerini gözlemlemesi, tanınması ve farklı yaş gruplarındaki bireylerin farklı davranışlar sergilediğini görmelerinde önemli bir yeri vardır. Bu araştırma okul öncesi dönem çocuklarının büyük ebeveynlerinin fiziksel görünüşlerine yönelik; konuşmalarına, saçlarına, tenlerine yönelik beğenilerini, çocukların büyük ebeveynleriyle etkileşime girerek yapmak istedikleri etkinlikleri ve bu etkinlikler sırasında nasıl bir duygusal durum içerisinde bulunduğu öğrenilmesine yönelik alan literatürüne katkı

sağlaması açısından önemlidir. Bu bağlamda araştırma, okul öncesi dönem çocuklarının büyük ebeveynleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile planlanmış ve yürütülmüştür.

Yöntem

Araştırma okul öncesi dönem çocuklarının büyük ebeveynleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesini amaçlayan tarama modelinde, betimsel bir çalışmadır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. (Arlı ve Nazik, 2004:5-6).

Çalışmanın örneklemini Ankara ili Çankaya, Mamak, Altındağ ve Sincan ilçelerinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 5-6 yaş arası çocuklardan rastgele belirlenen 175 çocuk oluşturmuştur. Araştırmada kullanılan “Kişisel Bilgi Formu” araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Bu formda çocuğun; yaşı, cinsiyeti, okul öncesi eğitime devam süresi, aile tipi, çocuğun anne ve babasının; yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, büyük ebeveynlerin; yaşı, eğitim durumu ve büyük ebeveynleriyle görüşme sıklığına ilişkin sorular yer almaktadır. “Çocukların Büyük Ebeveynleri Hakkındaki Görüşlerini Belirleme Formu” ilgili literatür incelenerek (Arpacı ve Bekar, 2013; Özyürek vd., 2013; Yusuf, 2014) ve uzman görüşü alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Bu formda çocukların büyük ebeveynine yönelik beğenilerine ilişkin görüşlerine yönelik sorular, çocukların bazı etkinlikleri yaparken büyük ebeveyni tercih etme durumuna yönelik sorular ve çocukların büyük ebeveynlerine karşı hissettiklerine ilişkin sorular yer almaktadır.

Verilerin toplanması aşamasından önce hazırlanan formun pilot uygulaması 20 çocuğa yapılarak formun anlaşılabilirliği ve kullanılabilirliği gözlenmiş, formda bazı düzeltmeler yapılarak son şekli verilmiştir. Araştırma verilerini toplamaya yönelik MEB’ den gerekli izin alındıktan sonra 3 Şubat - 21 Mart 2014 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile formlar uygulanmıştır. Bu süreçte kişisel bilgilere yönelik hazırlanan veri toplama aracı ailelere gönderilerek doldurmaları sağlanmıştır. Çocukların büyük ebeveynlerine yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik hazırlanan form çocuklara sakin bir ortamda araştırmacılar tarafından uygulanmıştır. Her bir görüşme yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Elde edilen veriler SPSS 16.0 (for Windows) paket yazılımından yararlanılarak analiz edilmiştir.

Araştırma verilerinin değerlendirilmesinde çocuğa ilişkin demografik özellikler, çocuğun anne ve babasına ilişkin demografik özellikler, çocuğun büyük ebeveynine ilişkin demografik özellikler ve çocukların büyük

ebeveynleriyle görüşme sıklıklarının dağılımı sayı ve yüzdelik olarak verilmiştir. Çocukların büyük ebeveynlerine yönelik beğenilerine ilişkin görüşlerinin, çocukların yaptığı etkinliklerde tercih ettiği büyük ebeveynlerinin ve çocukların büyük ebeveynlerine karşı hissettiklerinin cinsiyetlerine göre dağılımı incelenmiş ve X^2 testi ile analiz edilmiştir.

Araştırma kapsamına alınan çocukların % 53.7'si 5 yaşında, % 46.3'ü 6 yaşındadır. Kız çocukları % 46.9 oranında ve erkek çocukları % 53.1 oranındadır. Çocukların % 21.7'sinin ailesi çekirdek aile, % 77.1'inin ailesi geniş aile ve % 1.2'sinin ailesi parçalanmış aile olarak belirlenmiştir. Çocukların % 50.9'unun 1 yıl ya da daha kısa süreden beri okul öncesi eğitim kurumuna devam ettiği, % 39.4'ünün ise 1.1 -2 yıldan beri okul öncesi eğitim kurumuna devam ettiği belirlenmiştir. Çocukların % 30.2'sinin annesi 30 yaşında ya da daha genç yaşta olup, % 55.4'ü 31-40 yaş grubundadır. Annelerin % 32.0'si ortaokul mezunu ya da daha az eğitilmiş, % 35.5'i lise mezunu ve % 32.6'sı üniversite mezunudur. Annelerin % 52.9'u çalışmaktadır. Babaların % 46.8'i 35 yaşında ya da daha genç yaşta olup, % 47.5'i 36-45 yaş grubundadır. Babaların % 32.6'sı lise ve % 41.7'si üniversite mezunudur. Babaların % 92.0'si çalışmaktadır. Çocukların % 41.2'sinin babaannesi 60 yaşında ya da daha genç yaşta olup, % 54.9'unun babaannesi ilköğretim mezunu ya da daha düşük eğitilmiştir. Çocukların % 26.3'ünün büyükbabası 61-70 yaş grubunda, % 33.7'sinin büyükbabası ilköğretim mezunu ya da daha düşük eğitilmiş, % 13.7'sinin büyükbabası ise orta dereceli okul mezunudur. Çocukların % 54.3'ünün anneannesi 60 yaşında ya da daha genç yaşta, % 18.9'unun anneannesi 61-70 yaş grubunda, % 54.3'ünün anneannesi ilköğretim mezunu ya da daha düşük eğitilmiş, % 12.6'sinin anneannesi ise orta dereceli okul mezunudur. Çocukların % 32.0'sinin dedesi 60 yaşında ya da daha genç yaşta ve % 26.9'unun dedesi 61-70 yaş grubunda, % 38.2'sinin dedesi ilköğretim mezunu ya da daha düşük eğitilmiş ve % 17.7'sinin dedesi orta dereceli okul mezunudur.

Bulgular ve Tartışma

Bu bölümde araştırma sonuçlarına ilişkin bulgular ve bulgularla ilgili tartışmalar yer almaktadır.

Tablo 1. Çocukların Büyük Ebeveynleriyle Görüşme Sıklıklarının Dağılımı

Babaanne (N:149)	n	%	Anneanne (N:157)	n	%
Sık sık	116	77.9	Sık sık	112	71.3
Seyrek	33	22.2	Seyrek	45	28.7
Büyükbaba (N:121)			Dede (N:139)		
Sık sık	92	76.0	Sık sık	122	87.8
Seyrek	29	24.0	Seyrek	17	12.2

Tablo 1.'de görüldüğü gibi, çocukların büyük ebeveynleri ile görüşme sıklıklarına bakıldığında; babaanneleri ile % 77,9'unun, büyükbabaları ile % 76,0'sının, anneanneleri ile % 71,3'ünün, dedeleri ile % 87,8'inin sık sık görüştüğü belirlenmiştir. Görüldüğü gibi çocuklar babaanneleri, büyükbabaları, anneanneleri ve dedeleri ile sık sık görüşmektedirler.

Tablo 2'de çocukların büyük ebeveynine yönelik beğenilerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre dağılımı ve Ki kare testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre; kızların %89,0'unun erkeklerin %81,7'sinin büyük ebeveynlerinin yürüyüşünü beğendikleri tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=1.838$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler büyük ebeveynlerinin yürüyüşlerini beğenme nedenlerini daha çok yürüyüşlerini güzel buldukları (%44.4, %33.3), yavaş yavaş yürüdükleri (%12.5, %64.3) ve onları sevdikleri (%12.5, %10.3) için beğendiklerini ifade etmişlerdir.

Araştırmaya alınan kızların %84,1'inin erkeklerin %71,0'inin büyük ebeveynlerinin saçlarını beğendikleri tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmektedir ($x^2=4.292$ $p<0.05$). Kızlar ve erkekler büyük ebeveynlerinin saçlarını beğenme nedenlerini daha çok saçlarını güzel buldukları, saçlarının rengi beyaz olduğu, boyalı olduğu ve kısa olduğu için beğendiklerini ifade etmişlerdir. Kızların %89,0'unun erkeklerin %86,0'sının büyük ebeveynlerinin giyimini beğendikleri tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=0.358$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler büyük ebeveynlerinin giyimini beğenme nedenlerini daha çok giyimlerini güzel buldukları (%34,3, %30,8), renkli, çiçekli ve desenli giyindikleri (%24,3, %27,7) için beğendiklerini ifade etmişlerdir. Kızların %78,0'inin, erkeklerin %67,7'sinin büyük ebeveynlerinin tenlerini beğendikleri görülmüştür. Kız ve erkek çocukların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=2.326$, $p>0.05$). Kızlar ve erkeklerin büyük ebeveynlerinin tenlerini beğenme nedenleri olarak daha çok tenlerini güzel (%41,1, %48,8) ve yumuşak buldukları (%23,3, %16,1), ten renklerini beğendikleri (%9,8, %6,5), tenlerini temiz buldukları (%3,3, %9,7) için beğendikleri anlaşılmaktadır. Kızların %74,4'ünün, erkeklerin %64,5'inin büyük ebeveynlerinin kokularını beğendikleri görülmüştür. Kız ve erkek çocukların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=1.991$, $p>0.05$). Kızlar ve erkeklerin büyük ebeveynlerinin kokularını beğenme nedenleri daha çok parfüm kullandıkları (%40,0, %33,9) ve güzel koktukları (%36,7, %58,1) olarak belirlenmiştir.

Tablo 2. Çocukların Büyük Ebeveynlerine Yönelik Beğenilerine İlişkin Görüşlerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı ve X² Testi Sonuçları

Beğeniler	Cinsiyet				X ²	p
	Kız (N=82)		Erkek (N=93)			
	n	%	n	%		
Yürüyüş						
Evet	73	89.0	76	81.7	1.838	0.175
Hayır	9	11.0	17	18.3		
Saç						
Evet	69	84.1	66	71.0	4.292	0.038
Hayır	13	15.9	27	29.0		
Giyim						
Evet	73	89.0	80	86.0	0.358	0.550
Hayır	9	11.0	13	14.0		
Ten						
Evet	64	78.0	63	67.7	2.326	0.127
Hayır	18	22.0	30	32.3		
Koku						
Evet	61	74.4	60	64.5	1.991	0.158
Hayır	21	25.6	33	35.5		
Konuşma						
Evet	72	87.8	79	84.9	0.301	0.583
Hayır	10	12.2	14	15.1		

*sd= 1

Kızların %87,8'inin, erkeklerin %84,9'unun büyük ebeveynlerinin konuşmalarını beğendikleri görülmüştür. Kız ve erkek çocukların görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($\chi^2=0.301$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler büyük ebeveynlerinin konuşmalarını beğenme nedenlerini daha çok yavaş konuştukları (%45,8, %58,7), saygılı konuştukları (%4,2, %4,0), onlara güzel söz söyledikleri (%13,9, %5,3), komik şeyler söyledikleri (%4,2, %4,0) için beğendiklerini ifade etmişlerdir.

Büyük ebeveynlerde yaşın ilerlemesi ile birlikte psikolojisinde ve dış görünüşünde bir takım değişiklikler meydana gelir. Yaşı ilerlemiş büyük ebeveynlerin işitme, tat ve görme duyularında kayıplar meydana gelir. Ayrıca eskiye oranla daha yavaş hareket ederler. Deri canlılığını kaybetmeye başlar, bunun sonucu olarak da deride kırışmalar ve lekeler görülür. Eklemlerdeki kıkırdakların ve liflerin zayıflaması, kas gücünün azalmasına bağlı olarak boyda azalma, sırtta kamburlaşma, dik duruşu sağlayamama kendini gösterir (Akın, 2006:7). Ceylan (2013) çocukların çoğunluğunun yaşlının kim olduğunu, kaç yaşında olduğunu, nerede yaşadıklarını, yaşlanınca neler olduğunu, yaşlıların genellikle neler yaptıklarını bildiklerini ve yaşlıları mutlu etmek için yapabilecekleri şeyler olduğunu belirlemiştir. Ancak, yine çocukların çoğunun yaşlılığa bakış açılarının yaşlılıkla ilgili

“kötü ve mutsuz” ifadelerini daha fazla kullandıkları düşünülerek olumsuz olduğunu ifade etmiştir. Araştırmaya katılan çocukların büyük ebeveynlerine yönelik beğenilerine ilişkin görüşlerinde, cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı fark saç beğenisinde bulunmuştur. Ancak, büyük ebeveynlere yönelik diğer beğenilerde istatistiksel fark anlamlı olmamakla birlikte hem kız hem de erkek çocukların büyük ebeveynlerinin yürüyüş, giyim, ten, koku ve konuşmalarını çoğunlukla beğendikleri belirlenmiştir. Bu durumun, onları sevmeleri ve genel olarak güzel bulmalarından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 3.’de çocukların yaptığı etkinliklerde tercih ettiği büyük ebeveynlerinin cinsiyete göre dağılımı ve X^2 sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre; kızların %24,4’ünün, erkeklerin %21,5’inin kitap inceleme etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %20,7’sinin, erkeklerin %34,4’ünün büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %45,1’inin, erkeklerin %33,3’ünün büyükannelerini tercih ettiği, kızların %9,8’inin, erkeklerin %10,8’inin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=4.670$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler kitap inceleme etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleri (%52,4, %59,1) ile yapmak istedikleri (%52,4, %59,1) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Bunların yanı sıra büyük ebeveynleri çok güzel okumadıkları (%14,3, %9,1) için onları tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%60,0, %44,8) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca erkek çocuklar büyükbabaları onlara hikâye anlattığı (%13,8) için tercih etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%55,6, %56,2) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra kız çocukları büyükannelerini güzel okudukları (%11,1) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Banyo yapma etkinliğinde kızların %39,0’unun, erkeklerin %50,5’inin büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %9,8’inin, erkeklerin %20,4’ünün büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %47,6’sının, erkeklerin %28,0’inin büyükannelerini tercih ettiği, kızların %3,7’sinin, erkeklerin %1,1’inin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği belirlenmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmektedir ($x^2=10.279$, $p<0.05$). Kızlar ve erkekler banyo yapma etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle ve tek başına yapmak istedikleri (%81,2, %82,2) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%23,1, %23,1) ve canını acıtmadan güzel yıkadıkları (%43,6, %53,8) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Çocukların Yaptığı Etkinliklerde Tercih Ettiği Büyük Ebeveynlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı ve X² Testi Sonuçları

Etkinlikler	Cinsiyet				X ²	p
	Kız (N=82)		Erkek (N=93)			
	n	%	n	%		
Kitap						
Hiçbiri	20	24.4	20	21.5	4.67	0,198
Büyükbaba	17	20.7	32	34.4		
Büyükanne	37	45.1	31	33.3		
İkisi	8	9.8	10	10.8		
Banyo						
Hiçbiri	32	39.0	47	50.5	10.279	0.016
Büyükbaba	8	9.8	19	20.4		
Büyükanne	39	47.6	26	28.0		
İkisi	3	3.7	1	1.1		
Yemek						
Hiçbiri	17	20.7	28	30.1	2.188	0.534
Büyükbaba	20	24.4	20	21.5		
Büyükanne	27	32.9	25	26.9		
İkisi	18	22.0	20	21.5		
Park						
Hiçbiri	17	20.7	23	24.7	1.590	0.662
Büyükbaba	24	29.3	25	26.9		
Büyükanne	30	36.6	28	30.1		
İkisi	11	13.4	17	18.3		
Televizyon						
Hiçbiri	36	43.9	38	40.9	2.587	0.460
Büyükbaba	16	19.5	26	28.0		
Büyükanne	18	22.0	14	15.1		
İkisi	12	14.6	15	16.1		
Oyuncak						
Hiçbiri	43	52.4	51	54.8	0.916	0.822
Büyükbaba	13	15.9	18	19.4		
Büyükanne	20	24.4	19	20.4		
İkisi	6	7.3	5	5.4		
Sinema						
Hiçbiri	30	36.6	40	43.0	0.858	0.836
Büyükbaba	24	29.3	26	28.0		
Büyükanne	14	17.1	14	15.1		
İkisi	14	17.1	13	14.0		
Tamir						
Hiçbiri	21	25.6	38	40.9	6.337	0.096
Büyükbaba	36	43.9	39	41.9		
Büyükanne	20	24.4	13	14.0		
İkisi	5	6.1	3	3.2		
Uyumak						
Hiçbiri	41	50.0	50	53.8	2.716	0.437
Büyükbaba	12	14.6	18	19.4		
Büyükanne	24	29.3	23	24.7		
İkisi	5	6.1	2	2.2		

*sd=3

Yemek yeme etkinliğinde kızların %20,7'sinin, erkeklerin %30,1'inin büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %24,4'ünün, erkeklerin %21,5'inin büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %32,9'unun, erkeklerin %66,9'unun büyükannelerini tercih ettiği, kızların %22,0'sinin, erkeklerin %21,5'inin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=2.188$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler yeme etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle (%70,6, %71,4) ve tek başlarına yemek istedikleri (%29,4, %28,6) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%75,0, %57,9) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok güzel yemek yaptıkları (%38,5, %36,0) ve onları sevdikleri (%23,1, %36,0) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Yusuf (2014), büyük ebeveynlerin torunların eğitime ve beslenmesine cinsiyet, etnik köken, din ve bölge ayrımı olmaksızın aktif bir şekilde katıldıklarını bulmuştur. Smorti vd. (2012)'de büyük ebeveynlerin torunların eğitiminde çok önemli rol oynadıklarını ortaya koymuşlardır. Özyürek vd., (2013) yaşlı bireylerin ebeveynlerle uyumlu ve bilinçli bir şekilde çocuk bakımı ve eğitime müdahale etmeleri durumunda çocukların özbakım becerileri ve sosyal duygusal yönden olumlu gelişim gösterdikleri, aksi halde kendi işini kendi yapmayı, başkasına yaptırmayı yeğleyen, her istediğinin yapılması konusunda ısrarcı, inatçı, saldırgan, kurallara uymakta güçlük çeken çocuk davranışlarının gözlemlendiğini belirtmişlerdir.

Parka gitme etkinliğinde kızların %20,7'sinin, erkeklerin %24,7'sinin büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %29,3'ünün, erkeklerin %26,9'unun büyük ebeveynlerinden büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %36,6'sının, erkeklerin %30,1'inin büyükannelerini tercih ettiği, kızların %13,4'ünün, erkeklerin %18,3'ünün büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği belirlenmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($x^2=1.590$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler parka gitme etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleri ile gitmek istedikleri (%88,2, %70,8) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%21,4, %51,9) ve parkta oyuncaklara bindirdikleri (%35,7, %14,8) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Televizyon izleme etkinliğinde kızların %43,9'unun, erkeklerin %40,9'unun büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %19,5'inin, erkeklerin %28,0'inin büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %22,0'sinin, erkeklerin %15,1'inin büyükannelerini tercih ettiği, kızların %14,6'sının, erkeklerin %16,1'inin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($\chi^2=2.587$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler televizyon izleme etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle (%69,4, %68,4) ve tek başına izlemek istedikleri (%25,0, %15,8) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%46,7, %50,0) ve izledikleri kanalı açmalarına izin verdikleri (%33,3, %26,9) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%22,2, %53,8) ve beraber çizgi film izledikleri (%22,2, %15,4) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Oyuncakla oynama etkinliğinde kızların %52,4'ünün, erkeklerin % 54,8'inin büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %15,9'unun, erkeklerin %19,4'ünün büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %24,4'ünün, erkeklerin %20,4'ünün büyükannelerini tercih ettiği, kızların %7,3'ünün, erkeklerin %5,4'ünün büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği bulunmuştur. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($\chi^2=0.916$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler oyuncaklarla oynama etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle (%66,7, %70,0) ve yalnız oynamak istedikleri (%26,2, %26,0) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok oyuncaklarıyla çeşitli oyunlar oynadıkları (%46,2, %53,3) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%35,0, %19,0) ve güzel oyunlar oynadıkları (%30,0, %19,0) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Sinemaya gitme etkinliğinde kız çocukların %36,6'sının büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, %29,3'ünün büyükbabalarını tercih ettiği, %17,1'inin büyükannelerini tercih ettiği, %17,1'inin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği tespit edilmiştir. Erkek çocukların %43,0'ünün büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, %28,0'inin büyükbabalarını tercih ettiği, %15,1'inin büyükannelerini tercih ettiği, %16,1'inin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği saptanmıştır. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($\chi^2=0.858$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler sinemaya gitme

etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle gitmek istedikleri (%79,3, %97,4) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%41,7, %24,0) ve onlara mısır aldıkları (%12,5, %16,0) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok kendileriyle ilgilendikleri (%57,1, %58,3) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tamir yapma etkinliğinde kızların %25,6'sının, erkeklerin %40,9'unun büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %43,9'unun, erkeklerin %41,9'unun büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %24,4'ünün, erkeklerin %14,0'ünün büyükannelerini tercih ettiği, kızların %6,1'inin, erkeklerin %3,2'sinin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($\chi^2=6.337$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler tamir yapma etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle (%86,4, %74,4) ve yalnız yapmak istedikleri (%4,5, %20,5) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok iyi tamir yaptıkları (%60,0, %69,4) ve tamir aletleri olduğu (%8,6, %13,9) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok oyuncak yaptıkları (%65,0, %15,4) ve mutlu oldukları (%10,0, %15,4) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Uyuma etkinliğinde kızların %50,0'sinin, erkeklerin %53,8'inin büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmediği, kızların %14,6'sının, erkeklerin %19,4'ünün büyükbabalarını tercih ettiği, kızların %29,3'ünün, erkeklerin %24,7'sinin büyükannelerini tercih ettiği, kızların %6,1'inin, erkeklerin %2,2'sinin büyük ebeveynlerinin her ikisini tercih ettiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocukların tercihleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki görülmemektedir ($\chi^2=2.716$, $p>0.05$). Kızlar ve erkekler uyuma etkinliğinde büyük ebeveynlerinden hiçbirini tercih etmeme nedenlerini daha çok diğer aile üyeleriyle (%65,9, %54,0) ve tek başına uyumak istedikleri (%29,3, %44,0) için tercih etmediklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyük babalarını tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%83,3, %66,7) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Kızlar ve erkekler büyükannelerini tercih etme nedenlerini daha çok onları sevdikleri (%58,3, %52,2) için tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. Bunun yanı sıra okşayıp rahatlattıkları (%16,7, %17,3) masal anlattıkları (%8,3, %13,0) için büyükannelerini tercih ettiklerini ifade etmişlerdir.

Özyürek vd., (2013), yaşlı bireylerin ebeveynlerle uyumlu ve bilinçli bir şekilde çocuk bakımı ve eğitimine müdahale etmeleri durumunda çocukların özbakım becerileri ve sosyal duygusal yönden olumlu gelişim gösterdikleri, aksi halde kendi işini kendi yapmayıp başkalarına yaptırmayı yeğleyen, her istediğinin yapılması konusunda ısrarcı, inatçı, saldırgan, kurallara uymakta güçlük çeken çocuk davranışlarının gözlemlendiğini belirtmişlerdir. Smorti vd. (2012) büyükanne ve büyükbabaların anneanne ve dedelere göre torunları ile daha çok aktivite paylaştıklarını saptamışlardır.

Tablo 4.'de çocukların büyük ebeveynlerine karşı hissettiklerinin cinsiyetlerine göre dağılımı ve X^2 testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre; büyük ebeveynler çocuklara dokunduğunda kızların %97,6'sının, erkeklerin %89,2'sinin kendilerini mutlu hissettiği görülmektedir. Büyük ebeveynlerin çocuklara dokunması cinsiyet durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($x^2=4.716$, $p<0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynleri onlara dokunduğunda büyük ebeveynlerini sevdikleri (%41,9, % 40,0), güzel dokundukları (%12,2, %10,0) ve kendilerini iyi hissettikleri (%6,8, %6,2) için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Çocuklar büyük ebeveynlerine dokunduğunda kızların %92,7'sinin, erkeklerin %87,1'inin kendilerini mutlu hissettiği tespit edilmiştir. Kız ve erkek çocuklarının his durumlarına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($x^2=1.474$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynlerine dokunduğunda büyük ebeveynlerini sevdikleri (%65,3, %54,4) ve onlara dokunduklarında kendilerini iyi hissettikleri (%11,1, %11,7) için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.

Büyük ebeveynler çocuklarla ilgilendiklerinde kızların %92,7'sinin, erkeklerin %92,5'inin kendilerini mutlu hissettiği bulunmuştur. Büyük ebeveynlerin çocuklarla ilgilenmesi cinsiyet durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($x^2=0.003$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynleri onlarla ilgilendiğinde büyük ebeveynlerini sevdikleri (%22,9, %21,0), büyük ebeveynleri onlara iyi baktıkları (%25,7, %29,6) için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Çocuklar büyük ebeveynlerinden ayrı kaldıklarında kızların %87,8'inin, erkeklerin %81,7'sinin kendilerini mutsuz hissettiği ve çocukların büyük ebeveynlerinden ayrı kalmalarının çocuğun cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($x^2=1.236$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynlerinden ayrı kaldıklarında büyük ebeveynlerini sevdikleri (%18,6, %24,6), büyük ebeveynlerini özledikleri (%54,4, %47,8) ve onlar gidince yalnız kaldıkları (%10,0, %50,0) için mutsuz olduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 4. Çocukların Büyük Ebeveynlerine Karşı Hissettiklerinin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı ve X² Testi Sonuçları

Hissettikleri	Cinsiyet				X ²	p
	Kız (N=82)		Erkek (N=93)			
	n	%	n	%		
Sana dokunduğunda						
Mutsuz	2	2.4	10	10.8	4.716	0.030
Mutlu	80	97.6	83	89.2		
Sen dokunduğunda						
Mutsuz	6	7.3	12	12.9	1.474	0.225
Mutlu	76	92.7	81	87.1		
Seninle ilgilendiğinde						
Mutsuz	6	7.3	7	7.5	0.003	0.958
Mutlu	76	92.7	86	92.5		
Ayrı kaldığında						
Mutsuz	72	87.8	76	81.7	1.236	0.266
Mutlu	10	12.2	17	18.3		
Birlikte gezdiğinde						
Mutsuz	0	0.0	3	3.2	2.691	0.101
Mutlu	82	100.0	90	96.8		
Sana kızdığında						
Mutsuz	77	93.9	87	93.5	0.009	0.923
Mutlu	5	6.1	6	6.5		
Hediye verdiğinde						
Mutsuz	0	0.0	1	1.1	0.887	0.346
Mutlu	82	100.0	92	98.9		
Diğer kişilerle ilgilendiğinde						
Mutsuz	66	80.5	78	83.9	0.342	0.559
Mutlu	16	19.5	15	16.1		

Çocuklar büyük ebeveynleriyle gezmeye çıktıklarında kızların tamamının (%100,0), erkeklerin %96,8'inin kendilerini mutlu hissettiği ve çocukların büyük ebeveynleriyle gezmeye çıkmalarının çocuğun cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı bulunmuştur ($x^2=2.691$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynleriyle gezmeye çıktıklarında büyük ebeveynlerini sevdikleri (%18,7, %16,1), iyi vakit geçirdikleri (%29,3, %13,8) ve parka gittikleri (%12,0, %14,9) için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Büyük ebeveynler çocuklara kızdığında kızların %93,9'unun, erkeklerin %93,5'inin kendilerini mutsuz hissettiği tespit edilmiştir. Büyük ebeveynlerin çocuklara kızmasının çocuğun cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir ($x^2=0.009$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynleri onlara kızdıklarında (%61,9, %69,2), şiddet uyguladıkları (%7,4, %9,0), sevilmediklerini düşündükleri (%8,8, %6,4) ve korktukları (%5,4, %5,1) ve kendilerini kötü hissettikleri (%16,2, %9,0) için mutsuz olduklarını ifade etmişlerdir. Büyük ebeveynler çocuklara hediye verdiğinde kızların tamamının (%100,0), erkeklerin %98,9'unun kendilerini

mutlu hissettiği ve büyük ebeveynlerin çocuklara hediye vermesinin cinsiyete göre anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($x^2=0.887$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynleri onlara hediye verdiğinde (%31,2, %30,8), hediye almanın güzel bir şey olduğu (%15,0, %18,7), yeni eşyaları olduğu (%22,5, %23,1), sürprizleri sevdikleri (%7,5, %9,9) için mutlu olduklarını ifade etmişlerdir. Büyük ebeveynler çocuklardan başka kişilerle ilgilendiklerinde kızların %80,5'inin, erkeklerin %83,9'unun kendilerini mutsuz hissettiği tespit edilmiştir. Büyük ebeveynlerin çocuklardan başka kişilerle ilgilenmesinin cinsiyete göre anlamlı olmadığı bulunmuştur ($x^2=0.342$, $p>0.05$). Kız ve erkek çocuklar büyük ebeveynleri başka kişilerle ilgilendiklerinde; kendileriyle ilgilenmediklerini (%61,3, %58,9), sevilmediklerini düşündükleri (%16,1, %23,3) ve kıskandıkları (%17,7, %11,0) için mutsuz olduklarını ifade etmişlerdir.

Arpacı ve Bekar'ın (2013), çalışmasında küçük yaş grubundaki çocukların büyük ebeveynlere bakış açısının daha olumlu, çocukların yaşları büyüdükçe değerlendirmelerinin daha olumsuz olduğu görülmektedir. Kız çocukları büyük ebeveynleri ile etkileşimlerine yönelik erkeklere göre daha olumlu, erkek çocuklar ise kızlara göre daha olumsuz görüş bildirmişlerdir. Çocukların genç büyük ebeveynler ile daha iyi iletişim kurdukları ve büyük ebeveynlere yönelik görüşlerinin daha olumlu olduğu; büyük ebeveynin eğitim düzeyi arttıkça çocukların olumlu görüşlerinin ve bazı olumsuz görüşlerinin ortalamalarında artış olduğu belirlenmiştir. Hazer'in (2012) çalışmasında ergenler arasında büyük ebeveynlerini misafirperver, iyi kalpli, hoşgörülü ve cömert olarak algılayanların ortalama değerlerinin en yüksek, büyük ebeveynlerini cimri ve sabırsız, sinirli olarak algılayan ergenlerin ortalama değerlerinin ise en düşük olduğu bulunmuştur. Bu sonuç, okul öncesi çocukların büyük ebeveynlerine karşı olumlu hislerinin ergenlikte de devam ettiğini göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi dönem çocuklarının büyük ebeveynleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi amacı ile planlanan ve yürütülen araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; çocukların yarıdan biraz fazlası 5 yaşında ve erkek çocuğudur. Daha çok geniş aileye sahip olan çocukların, anneleri ve babalarının çoğunluğu lise ya da yüksek eğitimlidir, büyük ebeveynlerinin çoğunluğu ise okur-yazar ya da ilkökul mezunudur. Çocuklar babaanneleri, büyükbabaları, anneanneleri ve dedeleri ile sık sık görüşmektedirler.

Çocukların büyük ebeveynine yönelik beğenilerine ilişkin görüşlerinden büyük ebeveynlerinin yürüyüşünü, saçlarını, tenlerini, büyük ebeveynlerinin kokularını ve konuşmalarını beğendikleri ortaya çıkmıştır. Çocukların

yaptığı etkinliklerde tercih ettiği büyük ebeveynleri incelendiğinde; kitap inceleme etkinliğinde hem büyükannelerini hem de büyükbabalarını tercih ettikleri görülmektedir. Banyo yapma, yemek yeme ve parka gitme etkinliklerinde büyükannelerin büyükbabalara göre daha çok tercih edildiği, televizyon izleme, sinemaya gitme ve tamir yapma etkinliğinde büyükbabaların büyükannelere göre daha çok tercih edildiği anlaşılmaktadır. Oyuncakla oynama etkinliğinde ve uyuma etkinliğinde ise kızların ve erkeklerin çoğunluğunun büyük ebeveynlerini tercih etmediği görülmektedir.

Çocukların büyük ebeveynlerine karşı hissettikleri incelendiğinde; büyük ebeveynler çocuklara dokunduğunda, çocuklar büyük ebeveynlerine dokunduğunda, büyük ebeveynler çocuklarla ilgilendiklerinde, hem kızların hem de erkeklerin kendilerini mutlu hissettiği görülmektedir. Çocuklar büyük ebeveynlerinden ayrı kaldıklarında kızların ve erkeklerin kendilerini mutsuz hissettiği ve çocukların büyük ebeveynlerinden ayrı kalmalarının çocuğun cinsiyetine göre istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir. Büyük ebeveynler çocuklara kızdığı ve büyük ebeveynler çocuklardan başka kişilerle ilgilendiklerinde de kızların ve erkeklerin kendilerini mutsuz hissettiği görülmektedir. Çocuklar büyük ebeveynleriyle gezmeye çıktıklarında ve büyük ebeveynler çocuklara hediye verdiğinde kızların tamamının, erkeklerin büyük çoğunluğunun kendilerini mutlu hissettiği saptanmıştır.

Çocukların yetiştirilmesinde, ailenin ve kuşaklar arası bağların güçlenmesi, dayanışma ve birliğin korunması ve sürdürülmesinde büyük ebeveyn torun ilişkilerini inceleyen çalışmaların yapılması önemlidir. Kültürler arası farklılıkların veya küresel düzeyde benzerliklerin saptanması açısından ülkemizde de konu ile ilgili daha fazla çalışmaların yapılması gerekmektedir. Türk toplumunun geleneksel yapısında torun sevgisinin ayrı bir yeri vardır. Bir toruna sahip olmak her büyükanne ve büyükbaba için özel bir durumdur. Torun ile geçirilen vakit, onunla oynamak, sevmek kimi zaman bakımına yardımcı olmak aile büyükleri için mutluluk veren tecrübelerdir. Özellikle her iki ebeveynin de çalıştığı günümüz ailelerinde, ebeveynlerinin işte olduğu sürede çocuk günü bir aile büyüğünün gözetiminde geçirmektedir. Bu da, büyükanne ve babanın çocuğun gelişimi üzerindeki rolünün önemini göstermektedir. Büyük ebeveyni ile birlikte olma ile çocuğa güvenli bir ortam sağlanmış olur, büyükanne ve baba çocuk için bir model oluşturur ve çocuğun gelişimi ve eğitimi için destek sağlar. Büyükanne ve baba tutumları çocukların istedik davranışlar geliştirmeleri bakımından oldukça önemlidir. Çocukların büyük ebeveynleriyle iletişimlerini daha da güçlendirmek ve maksimum düzeyde etkili kılmak için eğitim seminerleri düzenlemek, televizyon programları yapmak, projeler geliştirmek faydalı olacaktır.

Kuşaklararası dayanışma, saygı, sevgi kültürünün geliştirilmesi amacıyla okul öncesi eğitim programlarında büyük ebeveynlere yönelik olarak yaşlanma, yaşlılık, yaşlılarla birlikte yapılabilecek etkinlikler, yaşlılıkla ilgili olumlu yaşantılar, kazandırılacak faaliyetler planlanmalıdır. Bunun için okul öncesi eğitim öğretmenlerine büyük görevler düşmektedir.

KAYNAKÇA

- Akçay, C. (2011). Yaşlılık Kavramlar ve Kuramlar. Kriter Yayınevi. İstanbul. S.121-128.
- Akın, G. (2006). Her Yönüyle Yaşlılık. Palme Yayıncılık. Ankara. S.5-70
- Arlı, M. ve Nazik, M.H. (2004). Bilimsel Araştırmaya Giriş. Ankara: Gazi Kitabevi. S.1-10.
- Arpacı, F. ve Bekar, A.(2013). Çocukların büyük ebeveynleri ile etkileşimlerine ilişkin görüşleri. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. 29:11-29.
- Canatan, A. (2008). Yaşlılıkta ilişkiler. Sosyal Yönleriyle Yaşlılık. Palme Yayıncılık. Ankara. S.68-88.
- Ceylan, Ş. (2013). Çocuk bakış açısıyla yaşlılık. VII. Ulusal Yaşlılık Kongresi. Karabük.
- Hazer, O. (2012). Büyük ebeveynlerin ergenler tarafından algılanan özelliklerini etkileyen faktörlerin incelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi, 29(1):123-141.
- Kalliopuska, M. (1994). Relations of retired people and their grandchildren. Psychological Reports. 75:1083-1088.doi: 10.2466/pr0.1994.75.3.1083
- Keeling, S. (2012). Grandchildren's perspectives on grandparents in rural New Zealand. Journal of Rural Studies. 28:371-379.
- Kornhaber, A. (1996). Contemporary Grandparenting. Thousands Oaks, U.S.:Sage Publications. Aktaran:YENİLMEZ, Ç. (2012). Aile İlişkileri. (Ed. Çınar Yenilmez). Aile Yapısı ve İlişkileri. Anadolu Üniversitesi Yayını. No:1513. Eskişehir. S.21-41.
- Özyürek, A.,Bedge, Z., Özkan, İ., ve Yavuz, N.F. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin bakış açısına göre ailedeki yaşlı bireylerin ebeveyn tutumları ve çocuk davranışları üzerine etkisi. VII. Ulusal Yaşlılık Kongresi. Karabük.
- Smorti, M.,Tschiesner, R., and Farneti, A. (2012). Grandparents-grandchildren relationship. Procedia Social and Behavioral Sciences. 46:895-898.
- Yenilmez, Ç. (2012). Aile İlişkileri. (Ed. Çınar Yenilmez). Aile Yapısı ve İlişkileri. Anadolu Üniversitesi Yayını.No:1513. Eskişehir. S.21-41.
- Yusuf, M. (2014). Grandparents as educators: A study of socio-cultural and religion perspectives. Procedia Social and Behavioral Sciences. 140:337-342.